

Լ Ա Յ Գ Բ Մ Ծ Ա Կ Դ Ն

(Հ. ԱՐՄԷՆ Վ. ՂԱԶԻԿԵԱՆԻՆ՝ զոր Վեմետկոյ ԱԹՆՆԵՐՆ իրեմ ամբամ հոգակեց)

Գրքերն հանդէպ՝ զոր հանճարովի յղաքար,	Գարերն հըզօր, ցեղերու բիրտ գումարտակ
Կ'ատտուածանաս վեհօրէն.	Իրենց թափով մոլեգին
Քեզի հետ լուռ կը հըսկեն	Գրչիդ առջեւ կ'ընկերկին.
Կոյս Մուսաներն Այրարատին ձիւնափառ:	Եւ դու կանգուն կ'իշխես, Յեղիս ամբարտակ:
Ու կ'անձրեւէ հոգւոյդ տաճարն՝ ահագին	Ես կը տեսնեմ որ բոցերով կը վառի
Տեղատարափ մը լոյսի,	Հոգւոյդ մէջ հուր սրբազան.
Ուսկից պիտի կերտուի	Ու երկունքով վաճագնեան
Բոյլն աստղերուն վաղուան մըռայլ երկընքին:	Կը վերածնի հաստաբազուկ զարմն Հայկի:
Ու կը սպառի՛, կը սպառի իւրն հանճարիդ,	Ինչպէս խորհուրդ, ինչպէս տեսիլք, քանդակէ
Աւկայծ լապտերը վըկայ,	Խոհերն անցնող հընութեան
Որ մինչեւ լոյս կը խոկայ	Անոնց համար՝ որ կու գան.
Դարուս կանգնած փառքի կոթողըդ կրանիտ:	Ու դուն օղակ՝ որ բիր դարեր կը զօդէ:
Պեղէ՛, պեղէ՛, Գրքի Մըշաի անձնուէր,	Գրքէ՛, գրքէ՛, որ սերունդներն ընդհանուր
Ու բեկորներն հայկական	Վիշտն ու ծիծաղն այսօրուան
Ուրտին մէջ ցիրուցան	Լըսեն հըլու, եւ չերթան
Թող գան գուգուին վերակերտել փառքը մեր:	Ուղին մոլար՝ զոր փորձեցինք մենք ի գուր:

Գրքէ՛ անդուլ, մինչեւ ճակատըդ խոհուն
 Կուրծքիդ վըրան խոհարհի.
 Ու այն է ժամըդ փառքի,
 Ո՛վ ախոյեան հայ հանճարի մարտերուն:

Հ. ԵՂԻՍ ՓԵՉԻԿԵԱՆ

Ա Բ Ծ Դ Ո Դ Ն Լ Ա Յ Ը

Յ. ԱԴԱՄԵԱՆԻՆ

Ոսկի անուրջով հիւստեամ պատուհան	Մինչ աշխարհն անհոգ կը շըրջի ինչպէս
Տեսիլքի նըման բացուած էս հիմա,	Մօրէն խոյս տըւող անառակ որդի,
Ուր դէմք մը դեղնած, լոյսի ուրուական,	Սըգաւոր ամպով պատանքուած մօր պէս
Կը դիտէ տարտամ դաշտերն անսահման:	Կարօտ համբոյրով, արփին կը մեռնի:
Բացած է սըրտին տենչանքը բոլոր	Ա՛հ, մի՛ լար այդպէս, մեռնող արեգակ,
Իր գեղեցկութեան թախծոտ պերճանքով,	Վաղը կը բացուի քեզ մի նոր մայիս,
Կարծես կեանքին դէմ նայեալ մ'է ազուր	Ծաղիկով լեցուն հովիտ ու ձորակ.
Տըրտում, անորոշ, գըրեթէ լացով:	Դու նոր երգերով կըրկին կը յուզուիս:
Կը յիշէ օրուան հաճոյքներն անցած,	Նորէն կը բանաս թեւերդ ոսկեղէն
Եւ իր զըգուանքով փըթթած ծաղիկին	Հըրճուանքով լեցուն բանաստեղծի պէս
Մատները լոյսէ նագիկ երկարած,	Քու սիրոյ խօսքերդ մարդիկ կը լըսեն
Կ'ուզէ շօշափել, համբուրել կըրկին:	Երբ մօր զըգուանքով աշխարհն օրօրես:

Կեցի՛ր որ նայիմ քեզ վերջին անգամ,
 Ո՛վ պիտ' աւետէ ինձ լոյսը վաղուան.
 Անդարձ ուղիով էս պէտք է երթամ...
 Գէթ վարդ մը բանաս դամբանիս վըրան:

Հ. Վ. ՅՈՎՀԱՆՆԵՍԵԱՆ

ԳՐԱԽՕՍԱԿԱՆ

Ի Մ Գ Ի Ր Գ Ը

Իմ գիրքը, արդարեւ իր գիրքն է, Ահա-
 րոնեանի հոգեկան աշխարհի պատմու-
 թիւնը, ուր խորհուրդէ աւելի զգացում
 ու սիրտ կայ՝ պատկերներու զգայնիկ գոյ-
 ներու մէջ, մեկամարդ շունչի բուրումով:
 Կեանքի, ու կեանքի պայքարին լծուող
 Ահարոնեանն է հոս: Մանկութեան երա-
 զէն այն ինչ արթնացած՝ գիւղի գաւակ,
 հայ հողի հարազատ ծնունդ, ան կը դառ-
 նայ երգիչը հայ սրտի տառապանքին ու
 ցաւին՝ ապրելով նախ այդ ցաւի կեանքը
 իր բովանդակ դառնութիւններուն մէջ՝ հոգ-
 ւոյ թէ մարմնոյ:

Առաջին էջերէն կը ծառանայ Ահարո-
 րոնեանի եւ իր տան վրայ այդ անխու-
 սափելին իր անդաման հարուածովը: Ի
 սպառնալիքն իր անդաման տունէն նա-
 սպառնալիքն է հայրենի տունէն հա-
 հապետական բարի պատկերը իր հօր. ու
 անոր բացակայութեան հետ հացի հարցը
 կը ճնշէ այրի մօր վրայ՝ որ ի գուր թա-
 րուն կը պահէ իր արցունքը աղարծի շա-
 րաւիղէն գլխատուած գերդաստանին:

Հօրենական տունը վերաշինելու խա-
 տուտիկ երազներով որորուն՝ Ահարոնեան
 պատանին կը սկսի կըրլ աշխատանքի բե-
 ոին տակ ու իր կարգին թաքցնելով տա-
 ռապանքն ու արցունքը իր հոգւոյն՝ արի
 ու բարի խոստումներ կ'ընէ մօրը՝ մեծա-
 զոյն ճիգով մը հեռաւոր ապագայի պատ-
 կերներով յոյսի ժպիտ մը ծորել մայրենի
 կարօտ սրտին մէջ:

Մինչ «մօրս ճախարակը... օրն ի բուն
 իմ սիրուն զառնում էր ու հեծկլտում»,
 ուսկից եւ լուսան՝ երազուած զպրոցին
 դռները բանալու ուսումնասէնչիկ Ահարո-
 նեանի, եւ ահա չարագուշակ բուն՝ որ
 կը հեկեկայ քարտիկերի մէջ, ու այս ան-
 գամ չար աղէտն է որ կու գայ անոր գըլ-

խուն հնձուորի վէրք, գերանդիի հարուած:

Այդ օրերէն ու դեռ կանուխէն էր երբ
 թանձր ու տաժանակիր կեանքի ապրու-
 մին հետ անոր հոգիէն ներս կը թափան-
 ցէր իր գիւղի բնակարաններու հետ շաղ-
 ւրած կեանքի վէպը, հօրենական կրօնքի
 հաւատալիքներուն հետ, ինչպէս եւ անուս
 ժողովրդեան հնարած ու ձեւած՝ հազար-
 ումէկ երազներով ու խորհուրդներով ներ-
 կայ ու անդրաշխարհեան կեանքի մասին.
 որոնք Ահարոնեանի վառ երեւակայու-
 թեան մէջ բոյն դրած՝ տակաւ առ տա-
 կաւ բեղնաւոր ու հասուն՝ թոխ պիտի
 առնէին անկէ հայ ժողովրդեան նախն-
 տրած ու սիրելի վէպերու թեւերով. ինչ-
 պէս «Արագը», «Մըրիկի սուրբը», «Ար-
 ցունքի հովիտը», «Լոռիթիւն» եւն:

Աշխատանքի հետ լոյսի ծարաւն յա-
 ռաճուն էր անոր հոգւոյն մէջ. եւ այդպէս
 է հայը իր կեանքի առաւօտին. երջանիկ՝
 երբ Սաղմոս ու Նարեկը իր տիրապետու-
 թեան տակ կ'իյնան:

Ու գիւղին դպրոցը «Հայրենաշունչ
 զաղափարական վարպետ»ի — Քալան-
 թարի — շունչին տակ կ'արթնցնէ Ահա-
 րոնեանի մէջ հայ եղբայրները որ թիւր-
 քաց լուծին տակ կը հեծեն: Ընտանիքէն
 վերջ՝ հեռաւոր ու տառապող Հայրենիքի
 զաւակներն են որ կը պաշտուին իրմէ:

Ու այսպէս Նախախնամութիւնը ազնիւ
 հոգիներու հանճարին թեւերով է որ իր
 պատգամները կը լսեցնէ... Ահարոնեան
 Հայութեան մարգարէն պիտի ըլլայ... եւ
 առաջինը՝ երբ զարաւոր գերութեան շըղ-
 թան կը թօթափէինք...:

1. Ա. Ահարոնեան. — Հտ. Բ. Պատանեկութիւն.
Պարիզ 1931.